

Четвърти дискуссионен форум на Висшето училище по застраховане и финанси

ЗАСТРАХОВАНЕ И ОСИГУРЯВАНЕ - ОБЩИ ЧЕРТИ И РАЗЛИЧИЯ

ЗАСТРАХОВАНЕТО И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ -
СРЕДСТВО ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА ПО-ВИСОК ЖИЗНЕН
СТАНДАРТ ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ

ГЛ. АС. Д-Р ПЛАМЕН ЙОРДАНОВ,
ГЛ. АС. Д-Р РУМЕН ЕРУСАЛИМОВ
СА „Д. А. Ценов“ - Свищов,
Катедра „Застраховане и социално дело“

Системите за пенсионно осигуряване заемат важно по значение място в съществуващите системи за социална защита на всяка съвременна държава. Те имат пряко отношение към поддържане на стандарта на живот на лицата както преди, така и след тяхното пенсиониране.

Пламен
Йорданов

Румен
Ерусалимов

През последните години на изминалия ХХ век традиционните публични системи за пенсионно осигуряване изпитват сериозни финансови затруднения. Тези затруднения са породени от процесите на застаряване на населението, нарастване на средната продължителност на живота, намаляване на заетостта и др. Опитите за реформи в рамките на публичните системи за пенсионно осигуряване не предоставят възможности за трайно стабилизиране на финансовото им състояние. Поставя се под въпрос финансовата стабилност на тези системи и гарантирането на нормално ниво на задоволяване на потребностите на лицата след прекратяване на активна трудова дейност.

Търсенето на решения за финансово обезпечаване на живота на лицата след тяхното пенсиониране е свързано с реорганизиране на системите за пенсионно осигуряване по логиката на многоколонните либерални схеми за осигурителна защита. Чрез тях се постига едновременното съществуване и взаимно допълване на основни (публични обществено организирани системи за пенсионно осигуряване, провеждани по инициатива на държавата) и допълнителни (провеждани по инициатива на отделните лица или работодатели) форми на осигурителна защита срещу неблагоприятните последици от рисковете на труда. Тези форми на осигурителна защита са насочени към постигане на една обща цел - гарантиране на доходи, достатъчни за поддържане на нормален стандарт на живот на лицата след тяхното пенсиониране.

рамките на съществуващата система за пенсионно осигуряване се извършват редица промени. Подобно на страните от Европейския съюз, целта им е забавяне на нарастването на разходите на публичната система за пенсионно осигуряване и използване на запазените трудов потенциал на лицата от високите възрастови групи. Като цяло стремежът на провежданите реформи е адаптиране на системата за пенсионно осигуряване към промените се условия.

Задълбочаващите се финансови проблеми на публичното пенсионно осигуряване ще се отразят негативно на качеството на предоставяната осигурителна защита преди всичко по отношение на размерите и равнищата на предоставяните плащания. Възможностите за постигане на финансова стабилност в рамките на съществуващата разходо-покривна система са твърде ограничени. Евентуалните промени (в режима на предоставяните плащания или увеличаване на размерите на събираните осигурителни внос-

рамките на нова, съвременна система за пенсионно осигуряване, изградена по логиката на триколонните (многоколонните) схеми на осигурителна защита и адекватна на новите икономически реалности.

От 1 януари 2000 г. в нашата страна е в сила новата нормативна уредба, с която на практика се поставиха основите на многостълбовата схема на осигурителна защита в България.

Като първи стълб на системата функционира държавното обществено осигуряване, администрирано от Националния осигурителен институт, чийто съществен елемент е системата на публичното пенсионно осигуряване. То е основано на принципа на задължителността, финансира се на разходо-покривен принцип и следва логиката на типа схеми с дефинирани плащания при съблюдаване на принципите на социална солидарност и взаимомощ.

С реформата в системата за пенсионно осигуряване в нашата страна започва изграждането на вариант на триколонна схема на осигурителна защита, който в известна степен се отличава от типичния модел, прилаган в страните от Европейския съюз. Различията се отнасят преди всичко до избрания вариант на изграждане на допълнителното пенсионно осигуряване.

Допълнителното пенсионно осигуряване, въведено в България, се среща в две разновидности - допълнително задължително пенсионно осигуряване (втори стълб на предоставяната осигурителна защита) и допълнително доброволно пенсионно осигуряване (трети стълб на осигурителната защита). И в двете си разновидности то се основава на капиталопокривен принцип на финансиране, следва логиката на схемите с дефинирани вноски и с разпределение на средствата по индивидуални

партиди на осигурените лица. Провежда се чрез участие в управлявани от лицензирани пенсионноосигурителни дружества универсални, професионални и доброволни (вкл. и по професионални схеми) пенсионни фондове.

Регламентираният втори стълб на пенсионното осигуряване в България, за разлика от практиката на страните от Европейския съюз, се изгражда в тясна връзка с публичното пенсионно осигуряване и в известна степен може да се разглежда като негово допълнение (негов вариант), финансирано на капиталопокривен принцип.

Какви са основанията за подобно твърдение? Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се основава на принципа на задължителността - законодателно са регламентирани източниците на средства и кръгът от покровителстваните лица. Това са лица, които са част от осигурителната съвкупност, заради която съществува публичното пенсионно осигуряване - работещите при условията на I или II категория труд или родените след 31 декември 1959 г. С течение на времето ще настъпи съвпадение между съвкупността на лицата, осигурявани в публичното пенсионно осигуряване и в универсалните пенсионни фондове.

С провеждането на допълнителното задължително пенсионно осигуряване се цели при пенсиониране на лицата да се гарантират доходи най-малко от два източника - от участие в системата на публичното пенсионно осигуряване и от универсалните пенсионни фондове. Това са доходи, получавани на еднакво основание - задължително осигуряване за рисковете на пенсионното осигуряване по смисъла на Кодекса за социалното осигуряване, но финансирани по различен начин.

(Следва)

В края на осемдесетте години на миналия век системата за социално осигуряване в България се характеризира с почти пълен обхват на работоспособното население; предоставяната защита на практика е срещу всички познати осигурителни рискове; гарантирани са осигурителни плащания при еднакви условия за отпускане на различните групи и категории от населението.

Началото на прехода към пазарна икономика и кризата в българската икономика ясно и недвусмислено показаха недостатъците на изградената до момента система за социално осигуряване, финансирана на разходо-покривен принцип. За-

едно с това след 1990 г. се очертава трайна тенденция на намаляване на заетостта, появява се безработица, която се превръща в основен социален проблем за разрешаване в страната. Следствие от намалената заетост е и намаляването на броя на осигурените лица. Първоначалните опити за борба с безработицата и смекчаването на нейните последици се свързват с даването на възможност за по-ранно пенсиониране на определени категории безработни лица. По този начин изкуствено се увеличава броят на пенсионерите, а системата за социално осигуряване започва да изпитва сериозни финансови затруднения.

През периода 1991-1999 г. в

ки с цел ограничаване на разходите за пенсии или увеличаване на приходите) са мерки, които не предлагат приемливо решение на проблема в дългосрочен план. Това обяснява и обосновава необходимостта от развитие на допълнителното пенсионно осигуряване в

ВИСОКИЯТ ТЕМП НА РАЗВИТИЕ
В ЗАСТРАХОВАНЕТО ЩЕ СЕ ЗАПАЗИ
И ПРЕЗ СЛЕДВАЩИТЕ ГОДИНИ

(Продължава от стр. 4)

Това действие беше предприето спрямо всички компании едновременно, за да гарантираме справедливо и ефективно регулиране на пазара, без да бъде оказано влияние върху конкуренцията. Също така извършихме десетки проверки на място в София и цялата страна, за да се уверим, че тарифите, които ни се представят, действително се прилагат. През декември и първото тримесечие на календарната година изтича и се подновяват по-голямата част от сключените застраховки. В случай че премиите през този период по новосключените договори не са достатъчни да покриват бъдещите разходи за изплащане на обезщетения, заделянето на резер-

ви, както и административните и аквизиционните разходи, би било много трудно този недостиг да се компенсира през останалата част от годината. Този недостиг би се отразил пряко върху способността на застрахователите да заделят необходимите резерви и би могъл да доведе до финансово затруднение в целия сектор.

По отношение на компанията, за която бе окрито производството за отнемане на лиценз, не е налагана мярка за завишаване на тарифите по застраховка „Гражданска отговорност“ и мярката няма отношение към текущото или бъдещото финансово състояние на застрахователя. Беше приложена мярка, с която ги задължихме да спазват

собствената си тарифа по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите, приета по надлежния ред и представена в КФН. При последващи проверки служители на КФН установиха, че въпреки мярката има случаи, в които тарифата не е била прилагана правилно и са начислявани премии, по-ниски от предвидените в документа, приет от управителния им съвет. Вярвам, че всеки застраховател на нашия пазар трябва да има и да може да приложи необходимите механизми за оперативен контрол при продажбите на застраховките.

- Благодаря ви, г-жа Агайн.
Интервю на
ПЕТЪР АНДАСАРОВ

Санди - недвижими имоти
предлага

- покупка, продажба, отдаване и наемане под наем
- отпускане на ипотечни кредити
- управление на недвижим имот
- пренасяне на дома и офиса, почистване

1202 гр. София, ул. „Белоградчик“ №1
(непосредствено до Централна автогара), ет. 2, офис 3,
тел: 931 39 66, тел/факс: 931 39 77, 0897/ 87 37 37,
sandy_ni@abv.bg, www.sandi.imot.bg